

Doplňkový a revizní biologický průzkum v trase záměru středočeské části dálnice D3 (Praha - Mezno)

RNDr. Mojmír Vlašín, soudní znalec

Brno 2020

Doplňkový a revizní biologický průzkum v trase záměru středočeské části dálnice D3 (Praha - Mezno)

zpracoval : RNDr. Mojmír Vlašín, soudní znalec

OBSAH

1.Vstupní údaje	3
2.Metody průzkumných prací	3
3.Rámcové přírodní podmínky zájmového území	4
4.Průzkum obratlovců	5
5. Zvláště chráněná území, Natura 2000	14
6. Vyhodnocení vlivů záměru na ZCHDŽ.....	15
7. Posouzení žádostí o výjimku.....	16
8. Závěr	24
9. Znalecká doložka	24
Literatura	25
Seznam použitých zkratk.....	27

1. VSTUPNÍ ÚDAJE

Na základě objednávky organizace Alternativa středočeské D3, z.s. IČO: 07074417, Přetlucká 2304/ 3, Strašnice, 100 00 Praha 10, byly provedeny biologické průzkumy pro trasu „D3 středočeská část“. Tyto průzkumy byly doplněny dalšími daty.

V tomto průzkumu jsem zhodnotil trasu D3 (západní varianta) z hlediska výskytu obratlovců, se zvláštním ohledem k ochraně zvláště chráněných druhů živočichů (dále ZCHDŽ) dle § 50 odst. 1 a 2 ZOPK. Z hlediska své odbornosti jsem posuzoval výhradně podklady, které se týkají obratlovců, tj. kruhoústých, ryb, obojživelníků, plazů, ptáků a savců. Posouzení podkladů pro ostatní skupiny (všechny druhy bezobratlých, vyšší rostliny) jsem neprováděl, ani jsem k nim nepřihlížel. Jako podklad jsem využil všechny studie, které shromáždil investor (tj. ŘSD), odborné a vědecké publikace a fotografickou nepublikovanou dokumentaci od různých autorů. Tato studie svým rozsahem a zaměřením pouze na obratlovce si nečiní nárok kompletně posoudit vliv záměru na všechny ZCHDŽ, na druhé straně přináší nová data, která by správní orgán rozhodně měl vzít v potaz a to zejména při udělování výjimek ze zákazů stanovených k ochraně ZCHDŽ.

Zájmové území, v němž byly provedeny biologické průzkumy, je vytyčeno pruhem podél osy projektované dálnice v šíři 150 metrů na obě strany. Osa trasy, tj. její územní průmět, byla brána podle trasy dle dokumentace DUR (2016). V trase záměru byl proveden orientační biologický průzkum se zaměřením na zjištění výskytu druhů živočichů chráněných platnou národní legislativou (ZOPK, §50 – Základní podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů, §56 – Výjimky ze zákazů) a evropskou legislativou (Příloha II Směrnice 92/43/EHS o stanovištích, Příloha I Směrnice 2009/147/ES o ptácích). Smyslem práce bylo mj. odborně posoudit žádost o udělení výjimek ze zákazů stanovených pro ZCHDŽ ze skupiny obratlovců. Tedy zjistit, zda podklady, na základě kterých byly výjimky žádány a na základě kterých byly (nepravomocně) vydány, jsou relevantní. Kromě toho byly průzkumem zaznamenány i další druhy obratlovců, zejména ty, které figurují v tzv. Červeném seznamu a které patří mezi ZCHDŽ a dále druhy zajímavé či typické pro území (k dokreslení charakteristiky biotopu).

2. METODY PRŮZKUMNÝCH PRACÍ

V období od května do září 2020 byly prováděny terénní práce v rozsahu 5 dnů. V průběhu celého roku 2020 byly analyzovány podklady z databází, obsahujících údaje o výskytu živočichů. Především je to NDOP, Biolib, inaturalist.org, Avif aj. Mimo to byl použitý výsledky dotazníkové akce mezi místními obyvateli, kdy se podařilo získat desítky dat podložených fotografiemi o výskytu celé řady druhů včetně ZCHDŽ. Pro účely této studie byly shromažďovány a analyzovány pouze údaje pro skupinu obratlovců a to z období let 2010 až 2020.

Průzkum ryb a kruhoústých: S ohledem na časovou a materiální náročnost toho průzkumu nebyl průzkum těchto skupin prováděn. Byla pouze shromážděna a analyzovaná data z databází.

Průzkum obojživelníků: Byly kontrolovány úseky toku s pomalu tekoucí a stojatou vodou, které skýtají podmínky ke kladení vajíček a pro vývoj larválních stadií. Byly kontrolovány tuně a rybníky. Zjišťování výskytu ocasatých obojživelníků bylo prováděno také při terénních pochůzkách prověřováním vhodných úkrytů. Determinace obojživelníků byla prováděna podle hlasových projevů a na základě odchyty larev, adultních i subadultních jedinců do síta. Chycení jedinci byli po prozkoumání vypouštěni na stejné místo. Byly kontrolovány i místní komunikace za účelem evidence uhynulých jedinců (kadáverů).

Průzkum plazů zahrnoval především kontrolu stanovišť vytipovaných na základě vazby druhů na určité biotopy. Druhy byly určovány vizuálně při pozorování, ojediněle po odchyty či podle nalezených svlečků. Na konkrétní lokalitě byla pozornost soustředěna především na osluněná místa.

Průzkum ptáků byl prováděn bodovou či liniovou metodou a byl zaměřen na hnízdicí ptáky a také na druhy, které nalézají ve vytyčeném území významné zdroje potravy. Jednotlivé druhy byly determinovány akusticky a vizuálně, případně podle hnízd a jiných pobytových stop (např. stop po konzumaci potravy). Dále byly prováděny odposlechy zpívajících samců. Dravci a další větší druhy ptáků byli sledováni opticky, akusticky a podle pobytových znaků.

Průzkum savců byl prováděn liniovou metodou. Druhy byly determinovány jednak vizuálně a jednak pomocí pobytových znaků. Průzkum netopýru ultrasonickým detektorem (echolotem) nebyl prováděn.

Průzkum zvláště chráněných území vč. území Natura 2000: Terénní orientační biologický průzkum se nevěnoval speciálně chráněným územím, ale využíval pouze shromážděných datasetů, které pro tato území existují a jsou k dispozici v ÚSOP.

Vytipování území pro průzkum: Území koridoru navrhované dálnice (záměru) nebylo zkoumáno a ani analyzováno plošně, tj. nebyly systematicky prozkoumány všechny plochy se stejnou intenzitou. Právě naopak, průzkum byl zacílen na ta místa, kde bylo lze očekávat nejpravděpodobnější či nejhojnější výskyt ZCHDŽ („hot spots“). Z těchto míst byly shromážděny a analyzovány pokud možno všechny dostupné informace.

3. RÁMCOVÉ PŘÍRODNÍ PODMÍNKY ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

Geologické poměry: Celá trasa prochází horninami neoproterozoika – břidlicemi a drobnými. Pedologická mapa uvádí půdní typ a půdotvorný substrát dotčený záměrem: hnědozem modální na polygenetických hlínách. Podle geomorfologického členění leží

území v provincii Česká vysočina, soustavě Poberounské, podsoustavě Brdské, celku Pražská plošina. Nadmořská výška zájmového území se pohybuje od 212 m n. m. (hladina Sázavy) po 610 m n.m. v jižní část. Zájmové území leží v klimatické oblasti teplé MT10 (Quitt 1971).

4. PRŮZKUM OBRATLOVCŮ

Následuje přehled „hot spots“ v koridoru navrhované dálnice. Pokud není označen zdroj, odkud údaj pochází, je z vlastního průzkumu autora práce. Vlastní pozorování obsahují všechny zaznamenané druhy, z dalších nálezů jsou uvedeny převážně ty, týkající se ZCHDŽ (jejich české jméno je uvedeno podtrženě). Jednotlivé kategorie ochrany (O/SO/KO) jsou uvedeny v závěrečném přehledu. GPS souřadnice označují centroid lokality.

Libeň u Libeře (rybník Pytlík)

49.9392231N, 14.4792644E

Rybník se nachází nad obcí Libeň a je vzdálený cca 120 m severně od plánovaného sjezdu z dálnice D3. Jedná se o hluboký rybník s rozlohou kolem dvou ha. Břehový porost je rozvinut po celém obvodu a nejrozsáhlejší je v zátokách. Kolem rybníka je pás křovin a stromů, na hrázi jsou vysazené vzrostlé a mohutné duby, kolem je podmáčená louka.

Bude dotčeno záměrem v úseku 0301-0303
(Terénní průzkum proběhl dne 10.9.2020)

čejka chocholátá *Vanellus vanellus*

vrána černá *Corvus corone*

slípka zelenonohá *Gallinula chloropus*

vlaštovka obecná *Hirundo rustica*

ropucha obecná *Bufo bufo*

další nálezy:

kulík říční *Charadrius dubius* 2019 (Kubelík NDOP)

čejka chocholátá *Vanellus vanellus* 2012, 2019 (Kubelík, Dobruská NDOP)

volavka bílá *Ardea alba* 2019 (Žofka NDOP)

ledňáček říční *Alcedo atthis* 2017 (Švorc NDOP)

potápka malá *Tachybaptus ruficollis* 3 nálezy: 2012, 2016, 2017 (Cepák, Dobruská, Beran NDOP)

moták pochop *Circus aeruginosus* 3 nálezy 2016, 2017, 2019 (Dobruská, Beran NDOP)

slavík obecný *Luscinia megarhynchos* 2016 (Dobruská NDOP)

lžičák pestrý *Anas clypeata* 2010 (Frajer NDOP)

čírka modrá *Spatula querquedula* 2012 (Kubelík NDOP), 2016 (Frajer NDOP)

čírka obecná *Anas crecca* 2013 (Frajer NDOP)

ťuhýk šedý *Lanius excubitor* 2014 (Kubelík NDOP)

slípka zelenonohá *Gallinula chloropus* 2014 (Frajer NDOP)

slepýš křehký *Anguis fragilis* 2014 (Švanyga, Adamec NDOP)

ještěrka obecná *Lacerta agilis* 2020 (Kubelík NDOP), 2017 (Kostkan 2018)

užovka obojková *Natrix natrix* 2017 (Kostkan 2018)

blatnice skvrnitá *Pelobates fuscus* 2016 (Kozáková 2017), 2017 (Kostkan 2018)

rosnička zelená *Hyla arborea* 2020 (Solský NDOP), 2017 (Kostkan 2018)

čolek obecný *Lissotriton vulgaris* 2017 (Kostkan 2018)

čolek velký *Triturus cristatus* 2017 (Kostkan 2018)

skokan zelený kom. *Pelophylax esculentus s.l.* 2017 (Kostkan 2018)

skokan ostronosý *Rana arvalis* 2017 (Kostkan 2018)

skokan štíhlý *Rana dalmatina* 2020 (Solský NDOP), 2017 (Kostkan 2018)

skokan skřehotavý *Pelophylax ridibundus* 2014 (Švanyga, Adamec NDOP), 2017 (Beran NDOP)

ropucha obecná *Bufo bufo* 2014 (Švanyga, Adamec NDOP), 2017 (Kostkan 2018)

ropucha zelená *Bufo viridis* 2013 (Pyrih NDOP), 2017 (Kostkan 2018)

Luka pod Medníkem (pod Hřebenem)

49.8712519N, 14.4718392E

Louky s mezemi a rozptýlenými dřevinami. Při lesních okrajích se nalézají teplomilné

bylinné porosty. V mezích jsou listnaté stromy (dub, habr, třešeň) a dominují v nich křoviny (hloh šípek).

Bude dotčeno záměrem v úseku 0301-0303
(Terénní průzkum proběhl dne 26.5.2020)

ťuhák obecný *Lanius collurio*

křepelka polní *Coturnix coturnix*

káně lesní *Buteo buteo*

strakapoud velký *Dendrocopos major*

strnad obecný *Emberiza citrinella*

kos černý *Turdus merula*

drozd zpěvný *Turdus philomelos*

pěnkava obecná *Fringilla coelebs*

další nálezy:

užovka hladká *Coronella austriaca* 2016 (Lorencová NDOP)

slepýš křehký *Anguis fragilis* 2018 (Záhorová NDOP)

ještěrka obecná *Lacerta agilis* 2017 (Ullrichová in lit)

ťuhák obecný *Lanius collurio* 2017 (Kozáková 2017a)

Luka pod Medníkem (T.O. Toronto)

49.8667986N, 14.4748006E

Kaňon řeky Sázavy. Příkré svahy se rozvolněnými dřevinnými porosty, skály, sutě.

Břehové porosty jsou tvořeny z velké části vegetací vrbových křovin. Z bylin chrastice rákosovitá a netýkavka žlaznatá. V toku hojně makrofyta, např. lakušník vodní, množství hlinitých a písčitých náplavů

Bude dotčeno záměrem v úseku 0301-0303
(Terénní průzkum proběhl dne 26.5.2020)

konipas horský *Motacilla cinerea*

pěvuška modrá *Prunella modularis*

pěnice černohlavá *Sylvia atricapilla*

vlaštovka obecná *Hirundo rustica*

slepýš křehký *Anguis fragilis*

další nálezy:

užovka podplamatá *Natrix tessellata* 2010 (Šmíd NDOP), 2017 (Kostkan 2018)

užovka obojková *Natrix natrix* 2017 (Kostkan 2018)

ještěrka obecná *Lacerta agilis* 2017 (Kostkan 2018)

ještěrka zelená *Lacerta viridis* 2017 (Kostkan 2018), 2020 (Boček in lit)

slepýš křehký *Anguis fragilis* 2017 (Kostkan 2018)

skokan skřehotavý *Pelophylax ridibundus* 2017 (Kostkan 2018)

skokan zelený kom. *Pelophylax esculentus* s.l. 2017 (Kostkan 2018)

bělozubka bělobřichá *Crocidura leucodon* 2017 (Švorc NDOP)

ropucha obecná *Bufo bufo* 2017 (Kostkan 2018)

ledňáček říční *Alcedo atthis* 2014 (Vorel NDOP), 2017 (Kozáková 2017)

mlok skvrnitý *Salamandra salamandra* 2020 (Boček in lit), 2019 (Novotný in lit),

2018 (Fernandez inaturalist.org), 2018 (Kostelníková NDOP), 2017 (Kostkan 2018), 2012 (Vlach 2012)

Lešany (Mošťanský rybník)

49.8520122N, 14.4998658E

Poměrně malý rybník se špatně rozvinutým litorálem. Z jedné strany obklopen hustým lesem, z druhé strany obklopen jen úzkým lemem stromů a otevřen do zemědělské krajiny (pole, louky, pastviny pro koně)

Bude dotčeno záměrem v úseku 0301-0303

Terénní průzkum proběhl dne 10.9.2020

ropucha obecná *Bufo bufo*

strnad obecný *Emberiza citrinella*

kos černý *Turdus merula*

drozd zpěvný *Turdus philomelos*

pěnkava obecná *Fringilla coelebs*

další nálezy:

netopýr vodní *Myotis daubentonii* 2019 (Jahelková NDOP)

netopýr večerní *Eptesicus serotinus* 2019 (Jahelková NDOP)

netopýr vousatý *Myotis mystacinus* 2019 (Jahelková NDOP)

netopýr rezavý *Nyctalus noctula* 2019 (Jahelková NDOP)

Šebáňovice (Starosedlečský rybník)

49.6854242N, 14.5307044E

Mělký rybník obklopen zemědělskou krajinou, rozsáhlé břehové porosty rákosu a chrastice, okrajové části bez vody.

Bude dotčeno záměrem v úseku 0304

(Terénní průzkum proběhl dne 26.5.2020)

volavka bílá *Ardea alba*

labuť velká *Cygnus olor*

rákosník obecný *Acrocephalus scirpaceus*

čejka chocholatá *Vanellus vanellus*

kuňka obecná *Bombina bombina*

další nálezy:

kopřivka obecná *Mareca strepera* 2016 (Muláček NDOP)

rákosník velký *Acrocephalus arundinaceus* 2016 (Muláček NDOP)

potápka malá *Tachybaptus ruficollis* 2 nálezy 2016, 2017 (Muláček NDOP)

slavík modráček střeoevropský *Luscinia svecica cyanecula* 2017 (Muláček NDOP)

chřástal vodní *Rallus aquaticus* 2016 (Muláček NDOP)

Chářovice (Hrázecký rybník)

49.8147561N, 14.5549119E

Středně velký rybník (někdy označován za Dunávický) obklopený převážně zemědělskou krajinou, rozsáhlé litorální porosty tvořeny převážně rákosem. Silnička na hrází téměř nesjízdná.

Bude dotčeno záměrem v úseku 0301-0303

(Terénní průzkum proběhl dne 27.5.2020)

ťuhýk obecný *Lanius collurio*

pěvuška modrá *Prunella modularis*

rákosník zpěvný *Acrocephalus palustris*

strnad obecný *Emberiza citrinella*

strnad rákosní *Emberiza schoeniclus*

špaček obecný *Sturnus vulgaris*

kukačka obecná *Cuculus canorus*

další nálezy:

skokan zelený komplex *Pelophylax esculentus* s.l. 2019 (Pavlíčko NDOP)

rosnička zelená *Hyla arborea* 2015 (Strnad NDOP)

užovka obojková *Natrix natrix* 2016 (Krása NDOP)

volavka bílá *Ardea alba* 2 nálezy: 2019 (Kopecký NDOP), 2017 (Staňková NDOP)

potápka roháč *Podiceps cristatus* 2015 (Hajer NDOP), 2017(Kapr NDOP)

ledňáček říční *Alcedo atthis* 2016(Bejček NDOP) 2017 (Svoboda a Švorc in Kostkan 2018)

lejsek šedý *Muscicapa striata* 2016 (Bejček NDOP)

slavík obecný *Luscinia megarhynchos* 2016 (Kapr NDOP)

bekasina otavní *Gallinago gallinago* 2017 (Svoboda a Švorc in Kostkan 2018)

potápka malá *Tachybaptus ruficollis* 2016 (Kapr NDOP)

hohol severní *Bucephala clangula* 2015 (Hajer NDOP)

kopřivka obecná *Mareca strepera* 2017 (Svoboda a Švorc in Kostkan 2018)

cvrčilka slavíková *Locustella luscinioides* 2015 (Kapr NDOP)

moták pochop *Circus aeruginosus* 2016 (Bejček NDOP), 2015 (Chmátal NDOP)

rákosník velký *Acrocephalus arundinaceus* 2014(Kapr NDOP)

žluva hajní *Oriolus oriolus* 2014(Kapr NDOP)

Tisem (V Jarkovci)

49.7599283N, 14.5886081E

Typická zemědělská mozaikovitá krajina s poli, loukami, remízky a soliterními stromy
Bude dotčeno záměrem v úseku 0304

(Terénní průzkum proběhl dne 27.5.2020)

pěnice černošedá *Sylvia atricapilla*

pěnkava obecná *Fringilla coelebs*

budníček menší *Phylloscopus collybita*

strnad obecný *Emberiza citrinella*

strakapoud velký *Dendrocopos major*

drozd zpěvný *Turdus philomelos*

sojka obecná *Garrulus glandarius*

slavík obecný *Luscinia megarhynchos*

ťuhýk obecný *Lanius collurio*

křepelka polní *Coturnix coturnix*

moták pochop *Circus aeruginosus*

Tisem (Chlumec)

49.7571697N, 14.6165350E

Vrch Chlumec (někde i Lúmec) je z jižní strany odkryt lomem, tč. opuštěným. Jednotlivá patra lomu osídlena sukcesní křovinnou a stromovou vegetací podle doby skončení provozu lomu. Nad lomem světlý, převážně borový a smrkový les.

Záměr v úseku 0304 a mimoúrovňová křižovatka Neštětice jsou projektovány ve vzdálenosti asi 1,5 km

(Terénní průzkum proběhl dne 10.9.2020)

ještěrka obecná *Lacerta agilis*

slepýš křehký *Anguis fragilis*

další nálezy:

užovka stromová *Zamenis longissimus* 2020 (Hruška in lit)

Neštětice (rybník Michovec)

49.7509036N, 14.5827608E

Mělký rybník obklopený mokřými loukami a poli. Jednotlivé soliterní stromy, převážně břízy a osiky. V okolí rozsáhlé mokřady.

Bude dotčeno záměrem v úseku 0304 a MUK Neštětice

(Terénní průzkum proběhl dne 27.5.2020)

moták pochop *Circus aeruginosus*

křepelka polní *Coturnix coturnix*

špaček obecný *Sturnus vulgaris*

pisík obecný *Actitis hypoleucos*

čejka chocholatá *Vanellus vanellus*

skřivan polní *Alauda arvensis*

strnad rákosní *Emberiza schoeniclus*

rákosník zpěvný *Acrocephalus palustris*

kachna divoká *Anas platyrhynchos*

cvrčilka zelená *Locustella naevia*

polák velký *Aithya ferina*

lyska černá *Fulica atra*

skokan zelený kom. *Pelophylax esculentus s.l.*

ropucha obecná *Bufo bufo*

užovka obojková (*Natrix natrix*)

další nálezy:

čolek obecný *Lissotriton vulgaris* 2018, 2019, 2020, (ČSOP Vlašim NDOP)

blatnice skvrnitá *Pelobates fuscus* 2018 (ČSOP Vlašim NDOP)

skokan zelený kom. *Pelophylax esculentus s.l.* 2018, 2019, 2020, (ČSOP Vlašim NDOP)

skokan štíhlý *Rana dalmatina* 2015 (Krása NDOP)

skokan skřehotavý *Pelophylax ridibundus* 2018 (ČSOP Vlašim NDOP)

ropucha obecná *Bufo bufo* 2018, 2019, 2020, (ČSOP Vlašim NDOP)

kuňka obecná *Bombina bombina* 2018 (ČSOP Vlašim NDOP)

kopřivka obecná *Mareca strepera* 2016 (Strnad, Jůzlová NDOP)

slavík modráček střeoevropský *Luscinia svecica cyanecula* 2016 (Strnad, Jůzlová NDOP)

rákosník velký *Acrocephalus arundinaceus* 2015 (Bejček NDOP)

pisík obecný *Actitis hypoleucos* 2014 (Malina NDOP)

kulík říční *Charadrius dubius* 2014 (John NDOP)

Maršovice (Doletický rybník)

49.6987658N, 14.5660781E

Typický polní, tzv nebeský rybník, kromě několika stromů obklopen polními kulturami

Bude dotčeno záměrem v úseku 0304

(Terénní průzkum proběhl dne 27.5.2020)

užovka obojková (*Natrix natrix*)

ťuhýk obecný *Lanius collurio*

moták pochop *Circus aeruginosus*

křepelka polní *Coturnix coturnix*

lyska černá *Fulica atra*

strnad rákosní *Emberiza schoeniclus*

datel černý *Dryocopus martius*

špaček obecný *Sturnus vulgaris*

kukačka obecná *Cuculus canorus*

další nálezy:

jeřáb popelavý *Grus grus* 2018 (Sedláček NDOP)

Křenovice (potok Mastník)

49.6401819N, 14.5333061

Zahloubené údolí potoka z obou stran lemováno skalnatými úbočími s relativně málo prostupným terénem. V nivě potoka zamokřené louky a pastviny.

Bude dotčeno záměrem v úseku 0305/I

(Terénní průzkum proběhl dne 28.5.2020)

ťuhýk obecný *Lanius collurio*

výr velký *Bubo bubo* - trhaniště

vydra říční *Lutra lutra* – stopy

kos černý *Turdus merula*

ledňáček říční *Alcedo atthis*

další nálezy:

vydra říční *Lutra lutra* 2019 (Pavlíčko NDOP)

užovka hladká *Coronella austriaca* 2017 (Mamula in lit)

5.ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ, NATURA 2000

Vojkov (EVL Minartice)

49.6632992N, 14.5393250E

(Terénní průzkum proběhl dne 27.5.2020)

podrobné informace o území viz <http://www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php>

strnad rákosní *Emberiza schoeniclus*

cvrčilka zelená *Locustella naevia*

slípka zelenonohá *Gallinula chloropus*

lyska černá *Fulica atra*

datel černý *Dryocopus martius*

budníček menší *Phylloscopus collybita*

kachna divoká *Anas platyrhynchos*

pěnkava obecná *Fringilla coelebs*

kuňka obecná *Bombina bombina*

skokan zelený komplex *Pelophylax esculentus s.l.*

další nálezy:

chřástal vodní *Rallus aquaticus* 2016 (Muláček NDOP)

slípka zelenonohá *Gallinula chloropus* 2016 (Muláček NDOP)

čolek obecný *Lissotriton vulgaris* 2015 (Fischer NDOP)

skokan štíhlý *Rana dalmatina* 2015 (Fischer NDOP)

skokan ostronosý *Rana arvalis* 2015 (Fischer NDOP)

rosnička zelená *Hyla arborea* 2015 (Fischer NDOP)

blatnice skvrnitá *Pelobates fuscus* 2015 (Fischer NDOP) 2020 (Klaudis NDOP)

ropucha obecná *Bufo bufo* 2015 (Fischer NDOP)

ještěrka obecná *Lacerta agilis* 2014 (Klaudis NDOP)

moták pochop *Circus aeruginosus* 2014 (Klaudis NDOP)

EVL Dolní Sázava

Zahrnuje řadu katastrů, z hlediska záměru pak budou dotčeny katastry Luka pod Medníkem, Třebsín, Hradištko pod Medníkem, Hostěradice, Kamenný Přívoz, Týnec nad Sázavou.

Bude dotčeno záměrem v úseku 0301-0303

(Terénní průzkum proběhl dne 26.5.2020)

Toto území bylo prozkoumáno jen okrajově, viz: Luka pod Medníkem (T.O. Toronto)

Podrobné informace o území viz <http://www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php>

6. VYHODNOCENÍ VLIVU ZÁMĚRU NA ZCHDŽ

Vyhodnocením vlivu jednotlivých navrhovaných staveb (úseků) dálnice D3 ve Středočeském kraji na ZCHDŽ, jakož i celkovým vlivem středočeské části D3 se zabývala celá řada dílčích studií a také studie v rámci procesu EIA. Úkolem této práce (průzkumu) není tyto studie nahrazovat. Nesporným faktem však je, že tento průzkum přináší celou řadu nových nálezů, které předchozí průzkumy buď opomenuly, anebo jsou to nálezy novějšího data, které v předchozích průzkumech nemohly být zaznamenány (jde zejména o nálezy z roku 2019 a 2020).

Trasa záměru včetně převaděčů Týnec n. S., Václavice a obchvat Jílové u P. vede přes velmi citlivá přírodní území. Přesto, že se deklarativně vyhýbá územím EVL Minartice a EVL Dolní Sázava, tak v konečném dopadu při stavbě a provozu záměru tato území

nevratně poškodí. Kompenzační opatření, tak jak byla navržena v rozhodnutích krajského úřadu Plzeňského kraje (která ovšem nenabyla právní moci) jsou celkově nedostatečná a nemohou plně kompenzovat vliv na ZCHDŽ. Navíc není známo, jak velké části populací jednotlivých ZCHDŽ budou záměrem dotčeny. Nejzávažněji se vliv u ptáků zřejmě projeví u volavky bílé, ťuhýka obecného, ťuhýka šedého, ledňáčka říčního a koroptve polní. Pro lejska šedého byla navržena dostatečná opatření, která mohou negativní vliv kompenzovat. Z obojživelníků nejvýznamněji zasáhne: čolka obecného, blatnici skvrnitou, kuňku ohnivou, skokana zeleného a mloka skvrnitého. Z plazů se záměr dotkne nejzávažněji užovky hladké a užovky podplamaté. Nedostatek údajů je pro posouzení užovky stromové. Pro ještěrku obecnou a slepýše byla navržena již v průzkumech dostatečná kompenzační opatření, která mohou negativní vliv zmírnit, pokud budou realizována v navrhovaném rozsahu. Ze savců se výstavba výrazně dotkne vydry říční, veverky obecné a bělozubky bělobřiché. Navržená kompenzační opatření nejsou žádná anebo nedostatečná. Zcela byla opomenuta skupina netopýrů, jejíž zimoviště a letní pobytová místa nejsou v žádné ze studií dobře prozkoumána a nejsou navržena adekvátní opatření. V trase podle geologických map a podkladů České geologické služby je celá řada podzemních prostor, o jejichž osídlení netopýry se ze studií nelze nic dozvědět. Většina z nich bude stavbou vážně narušena, případně zcela zničena, a nejsou navrženy žádné kompenzace. Také skupina kruhoústých byla prověřena nedostatečně. V oblasti se vyskytují historické údaje a není zřejmé, zda se tam mihule současnosti vyskytují. Pro ryby neexistují vyjma EVL Dolní Sázava žádné relevantní údaje v podkladech ŘSD, přesto je z databází zřejmé, že se v trase záměru vyskytují ZCHDŽ z této skupiny.

Z prozkoumaných lokalit tzv. „hot spots“, uvedených v kapitole 4, patří k územím s největší biodiverzitou zvláště chráněných druhů obratlovců rybník Pytlík (k.u. Libeň), kde bylo nalezeno 22 ZCHDŽ, dále rybník Hrádecký (k.u. Chářovice), kde bylo nalezeno 17 ZCHDŽ a rybník Michovec (k.u. Neštětice), kde bylo nalezeno 14 ZCHDŽ. Zároveň tyto lokality patří k územím, které budou s vysokou pravděpodobností záměrem závažně poškozeny již ve fázi stavby.

Ze zvláště chráněných území, které budou záměrem dotčeny, patří k nejhodnotnějším EVL Minartice (které je chráněno jako PP) a EVL Dolní Sázava, které doposud není chráněno, avšak požívá ochranu vyplývající z evropské legislativy.

7. POSOUZENÍ ŽÁDOSTÍ O VÝJIMKU

Celý záměr byl podroben posouzení EIA. Ačkoliv závěrečné stanovisko neurčilo jednoznačně jednu z navrhovaných variant, počítalo ŘSD v dalším projektování už jen s variantou západní. Trasa navrhované dálnice D3 pak byla rozdělena na jednotlivé úseky (0301-0305 a přivaděče). Na jednotlivé úseky či skupiny úseků byla vypracována hodnocení, biologické průzkumy, a na dvě dotčené EVL takzvaná naturová hodnocení. Na téměř každý úsek či skupinu úseků bylo žádáno zvlášť o výjimku pro ZCHD. Výběr druhů obratlovců, pro které byla žádána výjimka ze zákazů daných ZOPK byl prováděn

dost nepřehledným způsobem. Pro některé skupiny druhů (krouhoústí, letouni) nebyly požadovány výjimky vůbec, často při absenci jakýchkoliv podkladových údajů. Paradoxně pak výjimka nebyla řešena s odůvodněním, že druhy se v trase nevyskytují anebo nebudou záměrem dotčeny. V některých případech měl správní orgán k dispozici pro své rozhodování zastaralé údaje (rok 2011 apod.), které nebyly doplněny pozdějším průzkumem. Pro jiné skupiny druhů (obojživelníci, plazi), které byly prozkoumány na některých úsecích přiměřeně, na některých nedostatečně, často nebyla výjimka požadována. A to i v situaci, kdy podklady pořízené investorem přímo ukazovaly, že druhy se v trase záměru vyskytují a budou jím dotčeny. Pro skupinu ptáci, které byla v podkladech pořízených investorem zpracována (v některých úsecích kvalitně, v jiných přiměřeně) investor často přímo ignoroval informace, které podklady poskytují. Některé úseky trasy záměru byly prozkoumány na začátku průzkumů (2011) a v pozdějších aktualizacích zkoumány nebyly, jiné byly v letech 2011-2020 sledovány opakovaně.

V následujícím příkladném přehledu uvádím jednotlivé ZCHDŽ, pro které nebylo o výjimku žádáno (ač podle podkladů mělo být) a druhy, pro které bylo udělení výjimky zamítnuto s odůvodněním, že nebudou záměrem dotčeny (ač podle podkladů budou). Pro některé druhy bylo žádáno jen u některých úseků nebo skupin úseků, pro některé druhy nebylo žádáno ani v jednom z řešených úseků (0301-0303, 0303/T, 0304, 0305/I). Zjistit, pro které druhy bylo o výjimku žádáno a pro které nikoliv, nebylo jednoduché. Tak například žadatel ve své žádosti o výjimku pro úseky záměru 0301-0303 (Žádost z r. 2018,) píše: „O výjimku ze zákazů § 65 zákona č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů žádáme pro: Celkový výčet ohrožených a chráněných druhů živočichů a rostlin je součástí biologického průzkumu, který je součástí přílohy této žádosti.“ Žádost má ale osm příloh. Pouze dvě mají jako součást názvu (nikoliv jako začátek názvu) sousloví „biologický průzkum“, avšak seznam druhů vůbec neobsahuje ani jedna (Farkač 2018a, Farkač 2018b). Přitom správní orgán v řízení u 30 druhů obratlovců zamítl žádost o výjimku a u 13 ji udělil. Tedy orgán pracoval zřejmě s žádostí o výjimku pro 43 druhů obratlovců, ale vůbec není jasné, z čeho vycházel. Když tedy uvádím v posudku, že pro určité úseky bylo/nebylo žádáno o výjimku pro ten který druh, tak musím vycházet z rozhodnutí orgánu a nikoliv ze žádosti, protože ta je zmatečná.

Upozorňuji však, že se nejedná o vyčerpávající (úplný) seznam druhů a jejich konečný výčet může být vyšší. Druhy jsou řazeny podle zoologického systému.

Rosnička zelená (*Hyla arborea*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený) a má přímo v trase záměru četné výskyty (NDOP, Biolib). Tento druh obojživelníka tráví většinu života mimo rozmnožování v keřích a nebo korunách stromů. Při posuzování výjimek je tedy třeba dbát i negativního vlivu zásahů do vzrostlé vegetace. Záměr jak ve fázi výstavby tak i ve fázi provozu zasáhne do biotopů tohoto druhu a naruší jim užívaná sídla. Pro úseky záměru 0301-0303 byla zamítnuta výjimka, 0304 byla udělena výjimka, pro ostatní nebyla výjimka žádána, i když se v trase úseků 0303/T a 0305/I vyskytuje.

Blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený) a má přímo v trase či okolí celou řadu lokalit, které budou záměrem poškozeny či zničeny (Kostkan 2018, Kozáková 2017a) V období 2008 - 2015 byla v ČR zaznamenána jen v 40.0 % mapovacích polí (Jeřábková 2020). Pro úseky záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro ostatní úseky nebylo o výjimku žádáno, i když se například v trase úseku 0305/I vyskytuje.

Kuňka obecná (*Bombina orientalis*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený) a má nálezy v bezprostředním okolí záměru. Například se nachází také v lokalitě rybník Pytlík

(Kozáková 2017b) u obce Libeř, která je vzdálena asi 100 m severně od plánovaného sjezdu z dálnice D3. Vliv na tento druh v EVL Minartice viz níže. Kuňka je vázána na extenzivní rybníky s bohatou submerzní vegetací, jezírka a tůň. Během posledních desítek let byl pozorován pokles počtu obsazených lokalit. V období 2008 - 2015 byla v ČR zaznamenána v 46,5 % mapovacích polí (Jeřábková 2020). Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro ostatní úseky byla výjimka udělena.

Ropucha zelená (*Bufo viridis*) je podle Červeného seznamu ohrožený druh a je také ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený). Objevuje se nejčastěji v polohách do 450 m n. m. Žije v otevřené krajině, v zahradách, parcích, polích a v okolí jezírek a rybníků a také v blízkosti lidských sídel. V období 2008-2015 byla tato ropucha zjištěna na 51,9 % všech mapovacích polí, to znamená, že se vyskytuje pouze asi na polovině území ČR. V trase záměru se vyskytuje pouze v úseku 0301, kde také investor žádal o výjimku, žádost však byla zamítnuta s tím, že záměr nebude mít negativní vliv na tento druh. Toto tvrzení však není pravdivé a záměr zasáhne do biotopů tohoto druhu a to zejména v oblasti Libně u L. a Libeře. Pro ostatní úseky záměru o výjimku nebylo žádáno, protože se tam nevyskytuje.

Skokan štíhlý (*Rana dalmatina*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený) a má nálezy v bezprostředním okolí záměru. V období 2008 - 2015 byl v ČR zaznamenán jen v 56,6% mapovacích polí (Jeřábková 2020)b - to znamená, že téměř na polovině území ČR zcela chybí. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována, přesto, že se tento druh a jeho biotopy prokazatelně vyskytují v úsecích 0304 a 0305/I.

Skokan skřehotavý (*Pelophylax ridibundus*) je druh v kategorii kriticky ohrožený. V trase záměru je několik lokalit (např. ryb. Pytlík a ryb. Michovec - NDOP) a je nezbytné žádat o výjimky pro záměr, který zasáhne do biotopu tohoto druhu. Pro úseky záměru 0301-0303 a 0303/T byla výjimka povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována, i když se tam uvedený druh vyskytuje.

Skokan ostronosý (*Rana arvalis*) je ZCHDŽ (v kategorii kriticky ohrožený). V posledních deseti letech došlo k velkému úbytku početnosti a ke zmenšení areálu tohoto druhu (Jeřábková 2020). V období 2008 - 2015 byl zaznamenán jen v 25,7 % mapovacích polí. V rámci Evropy již chybí téměř v celé Francii, ve Španělsku a Itálii. V trase záměru se nachází na mnoha místech, například v úseku 0302, 0303 a 0303/T. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Čolek velký (*Triturus cristatus*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený). Žije v listnatých lesích, na loukách a v zahradách. Rozmnožuje se v menších vodních nádržích, rybnících, ale často i ve větších kalužích či požárních nádržích. Pro úsek 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro ostatní úseky záměru (0303/T, 0304, 0305/I) nebyla výjimka žádána, ačkoliv se zde druh vyskytuje.

Mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený) a vymizel z rozsáhlých oblastí ve všech krajích vyjma Zlínského. Mlok k rozmnožování využívá drobné nezarybněné potoky, tůň a lesní studánky. V období 2008 - 2015 byl zaznamenán v 33,2 % mapovacích polí (Jeřábková 2020). V trase záměru se nachází na mnoha místech, například i v místě, kde se předpokládají opěrné pilíře mostu přes Sázavu (Luka pod Medníkem, Třebsín). Byl též zaznamenán v úseku 0302 a 0303/T. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Užovka hladká (*Coronella austriaca*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený) a vyskytuje se na slunných kamenitých a křovinatých stráních a ve skalách. Vyhledává rovněž různé hromady kamenů a suché zídky. V období 2002 - 2011 byl zaznamenán výskyt tohoto druhu v 20,6 % mapovacích polí v rámci ČR (Moravec 2015). V trase záměru se vykytuje na mnoha místech, např. v údolí Sázavy či v údolí Mastníku. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Užovka stromová (*Zamenis longissimus*) je nevzácnější ze všech ZCHDŽ, které se vyskytují v trase záměru a jejím okolí. O výjimku pro tento druh nebylo žádáno, protože její výskyt zde nebyl znám. Nejbližší potvrzená lokalita je u Vltavy (Třebsín). Nicméně katastr Třebsín přechází od pravého břehu Vltavy k levému břehu Sázavy a lokality tohoto druhu by se mohly nalézt i v koridoru záměru. Pomocí dotazníkové akce uspořádané autorem této studie se podařilo její výskyt prokázat v roce 2020 v obci Tisem, což je však asi 15 km od nejbližšího doposud doloženého výskytu. Je tedy nezbytné, aby investor zařídil intenzivní herpetologický průzkum v trase záměru a to nejméně v té části, kde prochází katastrem Tismi a Třebsína. Je potřeba prokázat, zda se záměr nemůže negativně dotknout tohoto kriticky ohroženého druhu. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Ještěrka zelená (*Lacerta viridis*) je ZCHDŽ (v kategorii kriticky ohrožený). Ve Středočeském kraji je reliktní populace v povodí Vltavy, Berounky a Sázavy. Tím se tento druh stává jedním z nejohroženějších ZCHDŽ záměrem stavby dálnice, protože i malý zásah do této subpopulace může být fatální. Tato ještěrka dává přednost prostředím lesostepního charakteru : výslunné křovinaté stráně, okraje teplých lesů, skály a sutě. V údolí Sázavy v místech navržených základů mostu se pravidelně vykytuje na obou stranách řeky (hojněji na pravém) a záměr zcela jistě zasáhne do jejího biotopu. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Ťuhák šedý (*Lanius excubitor*) je ZCHDŽ (v kategorii ohrožený) a má nálezy v trase, ale i nálezy v bezprostředním okolí navrhované stavby. Početnost tohoto ťuháka je v celém Česku odhadována asi na 1000 párů a tak i malý zásah do jejich populace může mít závažný vliv. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Ťuhák obecný (*Lanius collurio*) je ZCHDŽ v kategorii ohrožený. Je také uveden v příloze I Směrnice o ptácích EU. Přímo v trase záměru má celou řadu lokalit. Jeho biotopem jsou křoviny podél polních cest, travních porostů a sadů. Záměrem na mnoha místech bude zničeno jeho původní hnízdní prostředí. Pro všechny úseky záměru byla výjimka povolena, není ale jasné, zda kompenzační opatření jsou úměrná poškození biotopů, které záměr způsobí.

Cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*) je ZCHDŽ v kategorii ohrožený. Přímo v koridoru záměru se nachází hnízdiště tohoto druhu (Chářovice). Je pravděpodobné, že záměr nevratně poškodí tímto druhem užívaná sídla a biotop. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený) a má nálezy v trase záměru řadu lokalit (Starosedlečský rybník, Hrázecký rybník, rybník Michovec aj.). K hnízdění vyžaduje rozsáhlé rákosiny rostoucí z vody rybníka či jezera. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0303/T povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) má jen v oblasti rybníků Velký Chlebský a Hrázecký desítky nálezů. Jednotlivé nálezy jsou však v celém koridoru záměru (např. ryb. Pytlík aj.). Záměrem zcela jistě dojde k narušení biotopů tohoto ZCHDŽ (kategorie ohrožený) a tak dojde k porušení zákazů stanovených k jeho ochraně. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0303/T byla výjimka udělena. Pro ostatní úseky nebylo žádáno, ač například v úseku 0305/I se vyskytuje.

Slavík modráček (*Luscinia svecica*). Vyskytuje se zde ve své subspecii slavík modráček střeoevropský *Luscinia svecica cyanecula*, která patří mezi ZCHDŽ v kategorii silně ohrožený. Je také uveden v příloze I Směrnice o ptácích EU. Má potvrzené výskyty nejméně ve dvou katastrech (Šebáňovice a Neštětice). Tyto lokality budou záměrem dotčeny. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Ledňáček říční (*Alcedo atthis*) Například byl pravidelně zaznamenáván v letech 2016 - 2019 při ornitologické odchytové akci na rybníku Velký Chlebský (Chmátal et al 2019). Také dokumentace EIA (2010) uvádí pro lokalitu „zhlaví Velkého Chlebského rybníka“ výskyt ledňáčka. Jde mimo jiné o druh zařazený do přílohy I Směrnice o ptácích EU. Záměr tak je škodlivým zásahem do biotopu ZCHDŽ. S ohledem na to, že rychle a nízko nad zemí přeletuje z jednoho loviště na druhé, může mít záměr ve fázi provozu na jeho populaci fatální vliv. Pro úseky záměru 0301-0303, 0303/T, 0305/I byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0304 nebyla výjimka požadována.

Moták pochop (*Circus aeruginosus*) má v trase záměru a bezprostředním okolí řadu nálezů (rybník Pytlík, rybník Velký Chlebský a Hrázecký aj.). Je to ZCHDŽ (v kategorii ohrožený). Je také uveden v příloze I Směrnice o ptácích EU. V oblasti dotčené záměrem hnízdí (rybník Pytlík - Kozáková 2017b). Předmětná stavba v oblasti Libeře a Dunávic zasáhne jeho biotop a nenávratně jej naruší. Záměr tak je škodlivým zásahem a nutně dojde k porušení zákazů stanovených k ochraně tohoto druhu. Pro úseky záměru 0301-0303 a 0305 byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0303/T povolena, pro úsek 304 nebyla výjimka požadována.

Výr velký (*Bubo bubo*). Je to ZCHDŽ (v kategorii ohrožený). Je také uveden v příloze I Směrnice o ptácích EU. V oblasti dotčené záměrem se vyskytuje sporadicky. V koridoru záměru nebylo prokázáno hnízdění, ale v oblasti Křenovice (potok Mastník) bylo nalezeno trhaniště kořisti. Pravděpodobně hnízdí v lomu u Mlékovic nedaleko koridoru záměru (2015 Banaš, Kočvara NDOP). Záměr tedy bude mít na tento druh velmi pravděpodobně negativní vliv především ve fázi provozu s ohledem na to, že výr se stává obětí silničního provozu. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Volavka bílá (*Ardea alba*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený). Jde mimo jiné o druh zařazený do přílohy I Směrnice o ptácích EU. V ČR hnízdí nepravidelně 1 až 2 páry, v mimohnízdním období se pak na našem území vyskytuje v počtu maximálně několik set jedinců. V NDOP jen pro oblast rybníků Velký Chlebský a Hrázecký má 19 nálezů mezi lety 2011-2018. Tato volavka zde nehnízdí, ale uvedenou lokalitu je nutno považovat nepochybně za její biotop. Předmětná stavba (záměr) v oblasti Dunávic zasáhne její biotop a nenávratně jej naruší. Záměr tak je škodlivým zásahem a dojde k porušení zákazů stanovených k ochraně uvedeného druhu. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0303/T povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Pisík obecný (*Actitis hypoleucos*) je ZCHDŽ - silně ohroženým druhem. Má v trase záměru četné lokality a jeho výskyt je také opakovaně potvrzen z roku 2017 ornitologickou

odchyťovou akci na rybníku Velký Chlebský (Chmátal 2019). V roce 2020 jsem jej potvrdil z rybníka Michovec, kde byl v roce 2014 doložen též Malinou. Záměrem pravděpodobně dojde k narušení biotopů tohoto ZCHDŽ a tak dojde k porušení zákazů stanovených k jeho ochraně. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*). U nás je zvláště chráněná jako ohrožený druh a hnízdí zde v počtu 3–6 tisíc párů. Je vázána na vodní a mokřadní biotopy. V trase záměru a jejím okolí se vyskytuje na několika místech. Je vysoce pravděpodobné, že záměr negativně zasáhne do jejich biotopů a nevratně je poškodí. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0303/T povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována, ačkoli se např. v úseku 0305/I vyskytuje.

Potápka roháč (*Podiceps cristatus*). V posledních letech (2010-2020) byl u její populace zaznamenán viditelný pokles, proto byla zařazena na červený seznam (zranitelný druh) a je také je ZCHDŽ (v kategorii ohrožený). V současné době představuje největší hrozbu ztráta přirozeného biotopu (velké, hluboké vodní plochy s dostatečně zastoupeným porostem rákosin na jejich okrajích). V trase záměru se vyskytuje například na Hrázeckém a Velkosedlečském rybníku. Je pravděpodobné, že záměr negativně zasáhne do biotopů tohoto druhu a nevratně je poškodí. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0303/T povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Lžičák pestrý (*Anas clypeata*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený), v Červeném seznamu ČR je v kategorii kriticky ohrožený druh. V Česku hnízdí jen asi 140–200 párů těchto kachen. V trase záměru se vyskytuje v lokalitě rybník Pytlík, která bude silně pozměněna záměrem, zejména mimoúrovňovou křižovatkou Psáry. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Kopřivka obecná (*Mareca strepera*) je ZCHDŽ v kategorii ohrožený. V Česku hnízdí přibližně 1 500 - 30 000 párů. Preferuje větší vodní plochy, vlhké pastviny nebo mokřady s hustým vegetačním porostem. V trase záměru má celou řadu nálezů z hnízdního období i ze zimování. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0303/T povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Hohol severní (*Bucephala clangula*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený). V Česku ročně hnízdí přibližně 60–90 párů tohoto druhu. Hnízdiště má přímo v trase záměru (Hrázecký rybník). Právě jižní strana tohoto rybníka bude záměrem dotčena a tím záměr zasáhne do biotopu tohoto druhu a nevratně ho zničí. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována, i když v úseku 0301-0303 se prokazatelně vyskytuje.

Čírka obecná (*Anas crecca*) je ZCHDŽ (v kategorii ohrožený). Vyskytuje se v lokalitě rybník Pytlík, která bude silně pozměněna záměrem, zejména mimoúrovňovou křižovatkou Psáry. V současnosti se počty čírky obecné stále snižují, v letech 2014–2016 bylo prokázáno hnízdění jen v 6 polích síťového mapování, což je důvodem k ponechání druhu v Červeném seznamu v kategorii kriticky ohrožený. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Čírka modrá (*Spatula querquedula*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený). V Červeném seznamu čírka modrá patří do kategorie kriticky ohrožený. Vyskytuje se v lokalitách rybník Polník a rybník Pytlík. Posledně jmenovaná lokalita bude silně pozměněna záměrem, zejména mimoúrovňovou křižovatkou Psáry. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Chřástal vodní (*Rallus aquaticus*) je ZCHDŽ (v kategorii silně ohrožený). V Česku hnízdí polohách do maximální výšky 740 m n. m. Celková populace se odhaduje na 600–1200 párů. Má v trase záměru četné lokality a jeho výskyt je také opakovaně potvrzen z roku 2017 ornitologickou odchytovou akcí na rybníku Velký Chlebský (Chmátal 2019). Záměrem pravděpodobně dojde k narušení biotopů tohoto ZCHDŽ a tak dojde k porušení zákazů stanovených k jeho ochraně. Pro úsek záměru 0301-0303 byla výjimka zamítnuta, pro úsek 0303/T povolena, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Jeřáb popelavý (*Grus grus*) je ZCHDŽ (kriticky ohrožený). Je také uveden v příloze I Směrnice o ptácích EU. Jeho výskyt (2018) v trase záměru je ojedinělý a není známo, že by zde hnízdil. Je však záhodno sledovat, zda tento druh nezačne v některém mokřadním biotopu hnízdit. V Maršovicích, v okolí Doletického rybníku by bylo třeba v roce 2021 provést cílený monitoring. Celková početnost byla v ČR 45 párů (v roce 2012) a dále stoupá. Přesto každé hnízdiště je pro ochranu tohoto druhu velmi důležité. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Koroptev polní (*Perdix perdix*) je ZCHDŽ v kategorii ohrožený. Vyskytuje se ve všech úsecích záměru. Pro úsek záměru 0301-0303 a 0303/T nebyla výjimka žádána, pro úseky 0304, 0305/I byla povolena. V práci Vávra 2019 je uvedena pro úsek 0301 v seznamu druhů, pro které je nutno žádat o výjimku, přesto o výjimku zažádáno nebylo.

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*) je ZCHDŽ v kategorii silně ohrožený. Vyskytuje se ve všech úsecích záměru. V hnízdní době ji ohrožuje, podobně jako koroptev polní, předčasné kosení lučních porostů. Záměrem vysoce pravděpodobně dojde k narušení biotopů tohoto ZCHDŽ a tak dojde k porušení zákazů stanovených k jeho ochraně. Pro úseky záměru 0301-0303, 0303/T a 0304 nebyla výjimka žádána, pro úsek 0305/I byla povolena.

Datel černý (*Dryocopus martius*) hnízdí v rozsáhlých lesích se starými porosty, ale v poslední době i v břehových porostech a parcích. V Česku nepatří mezi zvláště chráněné druhy. Je však uveden v příloze I Směrnice o ptácích EU. Druhy uvedené v příloze I musí být předmětem zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření. V trase záměru se nachází několik lokalit tohoto druhu. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována a ani požadována být nemohla, protože se nejedná o ZCHDŽ.

Dudek chocholatý (*Upupa epops*) je ZCHDŽ (silně ohrožený). V současné době hnízdí v Česku jen ojediněle a nepravidelně, hlavně v nížinách a pahorkatinách. Celková početnost byla v letech 1985-1989 odhadnuta na 60–120 párů, podobně v letech 2001–2003 (70–140 párů). Přímo v ose záměru je údaj o výskytu u Šebáňovic (2018 Sedláček NDOP) a u Mrvic (obora Rekow) 2020 (Viktora in lit). Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Vydra říční (*Lutra lutra*) se vyskytuje přímo v trase záměru, ale výjimka pro ni nebyla žádána a nebo byla zamítnuta s tím, že nedojde k porušení zákazů stanovených k ochraně tohoto druhu. Její výskyt je navíc uveden přímo pro úsek „zhlaví Velkého Chlebského rybníka“ a to v dokumentaci EIA. V podkladech řízení je uvedena např. lokalita Záhořanský potok (Kostkan 2018) a v NDOP je celá řada lokalit v trase záměru. Vydra je ZCHDŽ (silně ohrožený) podle české legislativy a zároveň je uvedena v příloze II Směrnice o stanovištích (tzv. naturový druh). Mortalita vyder na silničních komunikacích je významná (Větrovcová a kol 2011, Hlaváč a kol. 2017) a patří k hlavním příčinám ohrožení

vyder v Česku. Pro úseky záměru 0301-0303, 0303/T a 0304 nebyla výjimka žádána, pro úsek 0305/I byla zamítnuta.

Bělozubka bělobřichá (*Crocidura leucodon*). Je řazena mezi druhy zvláště chráněné v kategorii ohrožený. Žije zejména na vlhčích místech, jako jsou břehy rybníků, vodních toků, mokřady a podmáčené louky. Byla doložena v trase záměru (2017 Švorc NDOP), vyskytuje se v kaňonu řeky Sázavy. Dotčení jejího biotopu stavbou mostu je velmi pravděpodobné. Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Veverka obecná (*Sciurus vulgaris*) je ZCHDŽ v kategorii ohrožený. Vyskytuje se nejen v ucelených lesních komplexech, ale i v zemědělské krajině s četnými remízky, samostatně stojícími stromy a křovinami. V trase záměru má řadu lokalit (např. Libeň u Libeře, Luka p. M.). Pro úseky záměru 0301-0303 a 0305 byla výjimka zamítnuta, pro ostatní úseky nebyla výjimka požadována.

Netopýr vodní (*Myotis dubentonii*) je ZCHDŽ v kategorii silně ohrožený. Vyskytuje se v okolí rybníků a dalších vodních ploch. V zimě se ukrývá v jeskyních, sklepech, přes léto ve škvírách stromů. Loví při vodní hladině. V ose záměru jsou nejméně dva nálezy: rybník Musík 2013, Maršovice u Benešova, (Hanzal in lit), Mošťanský rybník 2019 (Jahelková NDOP). Pro žádný z úseků záměru nebyla výjimka požadována.

Širší území (Středočeská pahorkatina), kterým prochází územní průmět záměru, osidluje ještě řada další ZCHDŽ, které toto území využívají jako svůj biotop, loviště, hnízdiště či nocoviště (například čáp černý, čáp bílý, orel mořský, krkavec aj). Jejich areál je však velký a vazba na záměrem dotčené biotopy není zřejmá. Pro takové druhy nebylo o výjimku žádáno a nebo byla žádost oprávněně zamítnuta.

V předmětném území, kterým prochází územní průmět záměru, se však vyskytují další zvláště chráněné druhy ze skupin krouhoústí, ryby a letouni. Většina z těchto druhů má úzkou vazbu na biotop. Tyto skupiny nebyly v některých úsecích záměru zkoumány a/nebo byly zkoumány zcela nedostatečně a nevhodnou metodikou. Proto se v žádném z úseků záměru nevedlo řízení k udělení příslušné výjimky pro druhy z těchto skupin. Přesto jsou v databázích doklady o výskytu zvláště chráněných druhů ryb. Tak například mník jednovousý a vranka obecná byly nalezeny Tloskovském potoku, mezi Chrásťany a Kusičiny (2006 Křížek NDOP). Tento potok je mezi obcemi protnut záměrem. V tomto potoce je třeba provést zevrubný ichtyologický průzkum. Netopýři (4 druhy) byli zjištěni například v okolí Mošťanského rybníka, ku Lešany (2019 Jahelková NDOP). Oblasti Luka pod Medníkem je v databázi České geologické služby evidováno množství štol, které nejsou prozkoumané z hlediska výskytu netopýrů. Také mezi Václavicemi a Chrásťany je staré důlní dílo 4734 „Václavice“, které nebylo zkoumáno z hlediska výskytu netopýrů. Viz : https://mapy.geology.cz/dulni_dila_poddolovani/. Z hlediska výskytu druhů ze skupiny letouni je třeba v trase záměru provést podrobný chiropterologický výzkum zimovišť a výzkum pomocí echolotů, a to zejména s ohledem na to, že všechny druhy z této skupiny patří mezi ZCHDŽ a tudíž bude potřeba žádat o výjimku dle ZOPK.

Vliv na EVL Minártice. Práce Bejček 2007 se zabývala vlivem stavby na EVL Minártice, resp na předmět ochrany. V této studii se konstatuje, že na základě poskytnutých (nedostatečných) podkladů je významný negativní vliv na předmět ochrany tohoto území (kuňka ohnivá) možný a nelze ho vyloučit. Přesto v práci Farkač 2019 se uvádí, že navrhovaná stavba nemá na EVL významný negativní dopad a to bez toho, že by byly poskytnuty podrobnější údaje, které by toto dokládaly. Stejně také Krajský úřad SK ve svém stanovisku ze dne 19.6.2016 vyloučil významný negativní vliv, přičemž se odvolává

na posudek Bejček 2007, který však vyznívá opačně. Významný vliv tak podle mne nelze vyloučit zejména proto, že posuzovatel neměl k dispozici relevantní údaje a také proto, že EVL Minartice je pravděpodobně ohrožena splachy ze stavby dálnice. Část navrhované dálnice totiž zjevně leží výškově nad EVL Minartice a nelze tak vyloučit významné poškození EVL touto stavbou. Považuji za naprosto nezbytné vliv na EVL Minartice znovu posoudit podle platné metodiky.

8. ZÁVĚR

Na základě vlastních výsledků a výsledků řady studií, které zkoumaly biotu v koridoru navrženého záměru stavba dálnice D3 – středočeská, i na základě podkladů z databází je zřejmé, že navrhovaný záměr bude mít ve fázi realizace i ve fázi provozu zcela zásadní negativní vliv na ZCHDŽ, které dosud v tomto území žijí. Investor ale nezažádal o udělení výjimky pro všechny druhy, pro které by žádat měl. Investor také nedisponuje ani přibližnými daty o početnosti jednotlivých druhů, které budou stavbou dotčeny.

9. ZNALECKÁ DOLOŽKA

Prohlašuji, že jsem si vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku a to ve smyslu § 110a zákona č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, v platném znění a § 127a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

Tento posudek jsem podal jako soudní znalec, jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Brně SPR 1020/88, pro základní obor ochrana přírody, specializace zoologie. Znalecký úkon je zapsán pod číslem 115/20 znaleckého deníku. Posudek byl vydán ve dvou exemplářích (+ jeden nečíslovaný pro archiv znalce). Posudek má 27 číslovaných stran.

RNDr. Mojmír Vlašín
soudní znalec v oboru ochrana přírody, specializace zoologie
V Brně, dne 15.12.2020

LITERATURA:

Anděra M., Horáček I., 2005 : Poznáváme naše savce. Sobotales Praha, 327 s.

Bejček K. a Šťastný V., 2001 : Metody studia ekosystémů. Skripta LF ČZU v Praze. Lesnická práce 110 s.

Bejček V., 2007 : Vliv výstavby a provozu dálnice D3 (stavba 0304) na EVL Minartice. 13 s. Rukopis

Dodd , C., K., 2009: Amphibian Ecology and Conservation. A handbook of Techniques. Oxford Univerzity Press, 584 s.

Farkač J., a kol. 2007: Výsledky přírodovědného průzkumu území dálnice D3 „Středočeská“ stavba 0304 Václavice-Voračice a 0305/1 Voračice .Nová Hospoda (II etapa) v roce 2007. 65 s. (rukopis)

Farkač J., 2018: Aktualizace přírodovědných průzkumu, stavba D3 /0304, Rukopis.

Farkač J. a kol., 2018a : Výsledky přírodovědného průzkumu území dálnice D3 0302 Jílové – Hostěradice (biologický průzkum) v roce 2015 a 2016. Doplněk únor 2018.. (rukopis)

Farkač J., a kol., 2018b: Výsledky přírodovědného průzkumu území dálnice D3 0303 Hostěradice - Václavice, Václavická spojka (biologický průzkum) v roce 2015 a 2016. Doplněk únor 2018.(rukopis)

Farkač J., 2019: Odborné stanovisko autorizované osoby a požadovaná aktualizace závěrů a kompenzačních opatření, stavba D3 /0304. 30. června 2019(rukopis)

Gent T., & Gibson, S., eds.1998 : Herpetofauna Workers Manual. Joint Nature Conservation Committee. Peterborough:

Hlaváč V. a kol., 2017: Vydra a doprava. Příručka k omezení negativního vlivu dopravy na vydra říční. AOPK ČR a Alka, Praha, 39 s

Chmátal M., Jirásek J, Jahelka J., 2019: Ornitologická akce na rybníku Velký Chlebský, v Chlebech, okres Benešov. Stručné vyhodnocení ročníků 2016-2019 (rukopis)

Chobot K. & Němec M.,(eds) 2017 : Červený seznam ohrožených druhů České republiky - Obratlovci, Příroda č. 34

Jeřábková L. 2011: Metodika mapování. Obojživelníci a plazi. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha

Jeřábková L., 2020: Atlas rozšíření obojživelníků ČR. Agentura ochrany přírody ČR, 107 s.

Kostkan V., a kol. 2018. Hodnocení ve smyslu § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, pro záměr výstavby dálnice D 0301- 0303 Praha – Václavice“ (rukopis).

Kozáková A., 2017a : Revizní biologický průzkum, stavba D3 0302, Jílové u Prahy – Hostěradice, km 9,5-13,9, NaturaServis s.r.o. (rukopis).

Kozáková A., 2017b: Revizní biologický průzkum, stavba D3 0302 Praha – Jílové u Prahy km 0,0-9,3, NaturaServis s.r.o. (rukopis).

Kopečková M., Chvojková E., Wolf O., 2010 : Využívání vědeckých poznatků v hodnocení vlivů záměrů na Naturu 2000. In : Využití výzkumu a monitoringu pro ochranný management. Sborník abstraktů z II konference ochrany přírody ČR. PF Univerzita Palackého, Olomouc

Limpens H.J.G.A., Twisk P. & Veenbaas G., 2005: Bats and road construction. Published by the Dutch Ministry of Transport, Public Works and Water Management Directorate-General for Public Works and Water Management, Road and Hydraulic Engineering Institute, Delft, the Netherlands and the Association for the Study and Conservation of Mammals, Arnhem, the Netherlands, 24 str.

Losík J., Háková A., 2017: Screening report k hodnocení vlivu záměru na území soustavy Natura 2000 : Dálnice D3 0301 – 0303 Praha – Václavice SO 302-201 Most Sázava v km 16.500

Mikátová B., Vlašín M., Zavadil V., (eds.) 2001: Atlas rozšíření plazů v České republice. Atlas of the distribution of reptiles in the Czech Republic AOPK ČR, Brno, Praha, 258 s.

Mitchell-Jones T., Bihari Z., Masing M. & Rodrigues L., 2007: Ochrana a management podzemních lokalit významných pro netopýry. Ediční řada Eurobats, číslo 2 (česká verze), 38 s.

Moravec, J. (ed.), 1994: Atlas rozšíření obojživelníků v České republice. Atlas of Czech Amphibians. Národní muzeum, Praha, 136 s.

Moravec, J. (ed.), 2015: Plazi – Reptilia. Fauna ČR. Academia, Praha.

Quitt, E., 1971: Klimatické oblasti Československa (Climatic regions of Czechoslovakia). Brno : Geografický ústav ČSAV,

Tomášek, J., 2011: Posudek podle § 9 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), v platném znění D3 - Středočeská část (rukopis)

Vlach P., 2012 : Inventarizace obojživelníků vázaných na vodní plochy v blízkosti dálnice D3 (v úseku Jesenice – Dolní Dvořiště), Blovice, prosinec 2012. (rukopis)

Vojar J., 2007: Ochrana obojživelníků: ohrožení, biologické principy, metody studia, legislativní a praktická ochrana. Doplněk k metodice č. 1 Českého svazu ochránců přírody. ZO ČSOP Hasina Louny.

Vojar J., 2017: Herpetologický průzkum na trase dálnice D3: úsek 0302 Jílové – Hostěradice. – Ms. depon. in: Natura Servis, Hradec Králové. (rukopis)

Vávra J., 2019 : D3 0301 Praha – Jílové: kolektoři mezi MÚK exit1 d3 a MÚK exit 82 Jesenice, Biologický průzkum (rukopis)

Větrovcová, J. a kol., 2011: Databáze údajů o uhynulých jedincích vydry říční v ČR .
Ochrana přírody 4: 15-19

Vlašín M., Mikátová B., 2007: Metodika sledování výskytu plazů v České republice. ČSOP
Veronica, Brno, 39 s.

Vlašín M., Mikátová, B. 2015: Terénní výzkum plazů dostává ustálenou podobu
(Standardizovaná metoda bodového transektu pro plazy), ZOO Report Profi, březen 2015,
s. 3-4 (anglická a česká verze)

Wilson D. E., Cole F. R., Nichols J. D., Rudran R. & Foster M. S. (eds.) 1996: Measuring
and Monitoring Biological Diversity: Standard Methods for Mammals. Smithsonian
Institution Press, Washington and London, 409 s.

Zavadil V., Sádlo J. & Vojar J. [eds.], 2011: Biotopy našich obojživelníků a jejich
management. – Metodika AOPK ČR, Praha.

SMĚRNICE Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o
ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění).

SMĚRNICE Rady č. 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a
planě rostoucích rostlin

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK:

ZCHD zvláště chráněné druhy (dle vyhlášky 395/92 Sb.)

ZCHDŽ zvláště chráněné druhy živočichů

ZCHÚ zvláště chráněná území

NDOP nálezová databáze ochrany přírody

ZÚR zásady územního rozvoje

AOPK ČR Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

EVL evropsky významná lokalita

PP přírodní památka

ÚSOP má být velké „u“?

ČSOP Český svaz ochránců přírody

ZOPK Zákon o ochraně přírody a krajiny 114/92 Sb.

in lit písemné sdělení

ŘSD Ředitelství silnic a dálnic

0301-0303 úsek záměru Praha- Václavice

0303/T úsek záměru Přivaděč Týnec n.S.

0304 úsek záměru Václavice - Voračice

0305/I úsek záměru Voračice – N. Hospoda

